

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต¹THE ATTITUDES AND BELIEFS IN KARMA OF COLLEGE STUDENTS IN PHUKET RAJABHAT
UNIVERSITYอรนุช ทำศรี และสุदारรัตน์ ปรีชา²

ORANUCH TUMSRI AND SUDARATH PREECHA

พรรณวดี ขำจริง และ ลลิตา ภาคเมธาวิ³

PANWADEE KHUMJING AND LALIDA PAKAMAETAVEE

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตและเปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระหว่างชายกับหญิง โดยจำแนกตามเพศ คณะ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 แบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test แบบ Independent Samples กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (The Opened Form) แบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .958 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) เพื่อศึกษาทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมนักศึกษามีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.36$) ซึ่งจำแนกเป็นด้าน พบว่า มีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านกายสุจริต อยู่ในระดับมาก พบว่า การทำความดีนั้นย่อมได้รับผลดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.57$) ด้านวิสุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.53$) พบว่าเชื่อว่าบุคคลที่งดเว้นการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลดี ด้านมโนสุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.57$) พบว่าบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่บนความเชื่อ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ด้านกายทุจริต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.28$) พบว่าผลของการเบียดเบียนชีวิตสัตว์ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีอายุไม่ยืนยาว ด้านวิทุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.38$) พบว่าเชื่อว่าการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่ทำให้ไม่สำเร็จต่อทุกเรื่อง ด้านมโนทุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.53$) พบว่า การทำบุญเป็นส่วนหนึ่งของการยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2) เปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระหว่างชายกับหญิง ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมที่แตกต่างกันซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทัศนคติ, ความเชื่อ, กรรม

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาตรี สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Email : 5611149136.pkru.ac.th และ 5611149232.pkru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ที่ปรึกษารอง

ABSTRACT

The research objectives were 1) to study on the attitudes and beliefs in Karma and 2) compare the attitudes and beliefs in Karma between male and female college students in Phuket Rajabhat University. The research methodology was Survey Research. 325 informants were selected from Phuket Rajabhat University. The information was collected through questionnaires with the reliability at .958 dividing into 3 parts. It was statistically analyzed using mean (\bar{x}) standard deviation and t-test.

The research findings were as follows;

1) The overall study showed that college students in Phuket Rajabhat University strongly believe in Karma ($\bar{x} = 1.36$) based on each item, the belief in the law of Karma; causes and effects and action vs. reaction ($\bar{x} = 1.57$), the belief in verbal karma; avoid inappropriate words would lead to good consequences ($\bar{x} = 1.53$), the belief in right mind would lead to right causes and effects ($\bar{x} = 1.57$), the belief in avoiding killing and bullying animals would lead to long living ($\bar{x} = 1.38$), the belief in merit making would lead to compassion and loving kindness ($\bar{x} = 1.53$)

2) The finding revealed that the attitudes and beliefs in Karma between male and female college students in Phuket Rajabhat University was significantly different at the .05.

Keywords; Attitudes, Beliefs, Karma

บทนำ

กฎแห่งกรรมเป็นกฎข้อหนึ่งของกฎธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ กล่าวคือกฎแห่งกรรมหมายถึงกระบวนการก่อกรรมและการให้ผลของกรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล (พระเทพเวที ประยูรธ ฺปยุตโต, 2531: 12) ซึ่งคำว่ากรรมนั้นเป็นการกระทำที่เป็นคำกลางๆ ถ้าหากเป็นการกระทำดีเรียกว่า กุศลกรรม ถ้าหากเป็นการกระทำชั่วเรียกว่า อกุศลกรรม แต่ถ้าจำแนกตามการแสดงออกของกรรมแบ่งออกเป็นสามทางคือ กายกรรม วาจกรรม และมโนกรรม (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2550: 19) เมื่อมองในแง่ของมนุษย์กฎแห่งกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะเป็นเรื่องของมนุษย์โดยตรง มนุษย์เป็นผู้เสกสรรปรุงแต่งกรรมและกรรมก็เป็นเครื่องปรุงแต่งวิถีชีวิตโชคชะตาของมนุษย์ พุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมากตั้งแต่เกิด

จนตาย อีกทั้งพระพุทธศาสนาก็มีหลักธรรมคำสอนต่างๆ มากมายให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 ฯลฯ ความสำคัญของความเชื่อเรื่องกรรมจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนเรื่องกรรมและให้ความสำคัญหลักกรรมว่าเป็นหลักกรรมใหญ่ที่มีความสำคัญทั้งนี้เพราะกรรมได้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ กรรมจึงเป็นหลักกรรมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม บุคคลจะมีชีวิตที่เจริญขึ้นหรือเสื่อมลง มีทุกข์หรือสุขนั้นมีผลมาจากกรรมของตนเองทั้งสิ้น มิใช่การกระทำของผู้อื่น

ปัญหาของความเชื่อกฎแห่งกรรมและการให้ผลของกรรมของสังคมชาวพุทธ ในปัจจุบันนี้ยังไม่เข้าใจในเรื่องกฎแห่งกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันยังขาดความสนใจในการศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวกับกรรม สนใจแต่วิชาการทางโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้าใจกันว่า

เป็นการบ่งบอกถึงความเจริญของมนุษย์ ซึ่งเป็นเพียงความเจริญทางด้านวัตถุภายนอกเท่านั้น ส่วนทางด้านจิตใจของมนุษย์นับวันแต่จะเสื่อมลงไปทุกวัน โดยจะเห็นได้จากข่าวคราวตามหน้าหนังสือพิมพ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้คนที่ทั้งหลายเกิดความเชื่อไปต่าง ๆ นานา เพราะผู้คนขาดความเข้าใจในเรื่องผลของกรรมนั่นเอง จึงไม่รู้เท่าทันความจริงและอาจละเลยถึงขั้นจะไม่เชื่อเรื่องกรรมไป ดังนั้นหากคนเราหันมาให้ความสนใจและศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในเรื่องความเชื่อกรรมและการให้ผลของกรรมแล้ว ก็ย่อมเป็นนิมิตรหมายที่ดีที่จะทำให้คนในสังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อความเชื่อเรื่องกรรมที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของตัวนักศึกษา ซึ่งสามารถที่จะนำมาปรับใช้และเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีและถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- 2) เปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระหว่างชายกับหญิง

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตโดยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
 - ความหมายของทัศนคติ
 - ประเภททัศนคติ
 - องค์ประกอบของทัศนคติ
 - ลักษณะของทัศนคติ
 - การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
 - ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
 - หลักการวัดทัศนคติ

- ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกรรม
 - ความหมายความเชื่อเรื่องกรรม
 - สาเหตุแห่งการเกิดกรรม
 - ทางแห่งการทำกรรม
 - ความสำคัญของกรรม
 - กฎแห่งกรรม
 - การแบ่งประเภทของกรรม
 - ผลกรรม
 - ความซับซ้อนการให้ผลกรรม
 - ระดับการให้ผลของกรรม
 - การให้ระดับผลของกรรม
 - การสิ้นกรรม

- 3) ความหมายความเชื่อความรัก สวรรค์
- 4) กุศลกรรมบถ 10 อกุศลกรรม 10
- 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2556-2559 ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 7,955 คน

กลุ่มตัวอย่าง

โดยเกณฑ์ประชากรหลักร้อยใช้กลุ่มตัวอย่าง 15-30% (บุญชม ศรีสะอาด, 2535:38) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 325 คน

การดำเนินงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเรื่องทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ผู้ที่ตอบแสดงความคิดเห็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วย (2) ไม่แน่ใจ (1) และไม่เห็นด้วย (0)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End)

การเก็บข้อมูล

1) รวบรวมเอกสารผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรม

2) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเรื่องทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3) ผู้วิจัยดำเนินการโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

4) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

1) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพและ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ แบบสอบถามเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ใช้สถิติค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานในรูปแบบตาราง

2) วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมใช้แบบประเมินค่า 3 ระดับ (Likert Scale) ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานในรูปแบบตาราง

3) เปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมระหว่างชายหญิง ใช้การทดสอบค่าที (Independent sample t-test) แบบ Independent

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพและ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตจำนวน 325 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายในสัดส่วนเพศหญิง จำนวน 163 คิดเป็นร้อยละ 50.20 เพศชายจำนวน 162 คิดเป็นร้อยละ 49.80 เมื่อจัดกลุ่มคณะวิทยาการจัดการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.50 รองลงมา คณะครุศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 32.00 สดท้ายคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 29.50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

1) พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตจำนวน 325 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรม ภาพรวมนักศึกษามีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมในระดับมาก ($\bar{x} = 1.36$)

มีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านกายสุจริต อยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การกระทำความดีนั้นย่อมได้รับผลดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 1.57$) รองลงมา บุคคลงดเว้นจากการลักทรัพย์ผู้อื่นส่งผลสุขกายสบายใจ ($\bar{x} = 1.55$) การทำบุญมากกว่าบาปส่งผลให้ชีวิตมีแต่ความสุข ($\bar{x} = 1.52$) การกระทำความดีเมื่อตายแล้วส่งผลให้เกิดในภพภูมิที่ดี ($\bar{x} = 1.47$) สิ่งดีหรือไม่ดีที่เกิดขึ้นในชีวิตคนเราไม่ใช่เรื่องบังเอิญแต่เกิดขึ้นจากกรรม ($\bar{x} = 1.32$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า บุคคลที่ไม่เบียดเบียนสัตว์จะส่งผลให้ผู้ป่วยปราศจากความทุกข์ ($\bar{x} = 1.33$) รองลงมา สิ่งดีหรือไม่ดีที่เกิดขึ้นในชีวิตคนเราไม่ใช่เรื่องบังเอิญแต่เกิดขึ้นจากกรรม ($\bar{x} = 1.32$)

มีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านวจีสุจริต อยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อ พบว่าเชื่อว่าบุคคลที่งดเว้นการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลดี ($\bar{x} = 1.53$) รองลงมาเชื่อว่าการนิทานว่าร้ายผู้อื่นจะต่อหน้าหรือลับหลังทำให้ผู้อื่นเจ็บช้ำน้ำใจส่งผลให้ไม่มีมิตรแท้ที่จะคบหาสมาคม ($\bar{x} = 1.42$) งดเว้นจากการพูดจาเหลวไหลไร้สาระ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความเชื่อถือในคำพูด ($\bar{x} = 1.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลที่มีชื่อเสียง เกียรติยศ ในปัจจุบันชาติเป็นผล

มาจากอดีตชาติเป็นคนงดเว้นการพูดโกหก หลอกลวงผู้อื่น ($\bar{x}=1.11$)

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านมโนสุจริต อยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อ พบว่าบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่บนความเชื่อ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บิดามารดามีบุญคุณ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x}=1.57$) รองลงมา ไม่คิดพยายาทบปองร้ายผู้อื่นเป็นหนทางสู่ความเจริญ ($\bar{x}=1.51$) เชื่อว่าเมื่อตายไปแล้วคนที่ทำชั่วย่อมนจะต้องตกนรก ($\bar{x}=1.50$) เชื่อว่าการทำดีจะให้ผลดีตอบแทนในชาติปัจจุบัน ($\bar{x}=1.47$) เชื่อว่าคนที่ยอมรับเรื่องกรรมดีกรรมชั่วใช้ชีวิตอยู่บนความเชื่อย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x}=1.43$) ความเชื่อเรื่องการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลส่งผลให้ผู้ล่วงลับไปแล้วสามารถรับได้ ($\bar{x}=1.39$) บุคคลที่ไม่คิดคดโกงอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่นเพราะเกรงกลัวเวรกรรม ($\bar{x}=1.39$) และความเชื่อเรื่องกรรมส่งผลให้ตัวบุคคลมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ($\bar{x}=1.36$)

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมกายด้านกายทุจริต อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผลของการเบียดเบียนชีวิตสัตว์ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีอายุไม่ยืนยาว ($\bar{x}=1.28$) รองลงมาเชื่อว่าผู้ชายหรือผู้หญิงที่มีคู่แล้ว นอกใจไปมีคนอื่นผลแห่งกรรมทำให้มีผู้ปองร้าย ($\bar{x}=1.26$) บุคคลเกิดมาพิการ หน้าตาอัปลักษณ์ไม่ได้เป็นผลมาจากกรรม ($\bar{x}=1.23$) บุคคลที่ชีวิตครอบครัวไม่อบอุ่น ไม่ได้เป็นผลมาจากกรรมที่เกิดจากการประพฤติผิดในกามในอดีตชาติ ($\bar{x}=1.21$) และการคดโกงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ส่งผลให้ตนเองรับเคราะห์กรรม ($\bar{x}=1.03$)

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมกายด้านวจีทุจริต อยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อ พบว่าเชื่อว่าการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณจะทำให้ไม่สำเร็จต่อทุกเรื่อง ($\bar{x}=1.38$) รองลงมาการพูดจาเหลวไหลไร้สาระ ทำให้ผู้รู้ตำหนิส่งผลให้บุคคลนั้นไม่ได้รับความเชื่อถือในคำพูด ($\bar{x}=1.35$) และอยู่ในระดับปานกลาง ผลจากการพูดจาให้คนอื่นทะเลาะโกรธกันในอดีตชาติ ส่งผลให้อาณาตชาติบุคคลนั้นถูกยุยงใส่ร้ายจากผู้อื่น ($\bar{x}=1.27$) รองลงมา การพูดโกหกโดยที่ตัวบุคคลตั้งใจถือว่าเป็นบาป ($\bar{x}=1.00$)

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมกายด้านมโนทุจริต อยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การทำบุญเป็นส่วนหนึ่งของการยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{x}=1.53$) รองลงมาเชื่อว่าเพียงคิดอยากได้ทรัพย์สินผู้อื่นเอามาเป็นเจ้าของ ถือว่าเป็นบาปส่งผลให้จิตร้อนรุ่มไม่เป็นสุข ($\bar{x}=1.48$) เชื่อว่าการอาฆาตจองเวรผู้อื่นด้วยอำนาจแห่งความโกรธส่งผลให้จิตใจร้อนรุ่มไม่เป็นสุข ($\bar{x}=1.47$) คนที่ออกตัณญาทำร้ายบิดามารดา เมื่อตายไปจะตกนรกเกิดเป็นเปรต ($\bar{x}=1.47$) เชื่อว่าคนที่ทำดีขึ้นสวรรค์ เป็นเพียงเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ($\bar{x}=1.43$) ความเชื่อเรื่องนรกเกิดจากความกลัวของมนุษย์ ($\bar{x}=1.38$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อพบว่า เชื่อว่าความเชื่อเรื่องกรรมไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ($\bar{x}=1.22$) รองลงมาเชื่อว่าความเชื่อเรื่องกรรมเป็นเรื่องที่มง่าย ($\bar{x}=1.22$) และกรรมเป็นเพียงความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา ($\bar{x}=1.07$)

2) ผลการเปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

พบว่า ภาพรวมนักศึกษามีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=1.36$) ซึ่งจำแนกเป็นด้าน พบว่ามีทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านกายสุจริต อยู่ในระดับมาก พบว่า การกระทำความดีนั้นย่อมได้รับผลดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=1.57$) ด้านวจีสุจริต อยู่ในระดับมาก พบว่าเชื่อว่าบุคคลที่งดเว้นการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลดี ($\bar{x}=1.53$) ด้านมโนสุจริต อยู่ในระดับมากพบว่าบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่บนความเชื่อ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x}=1.57$) ด้านกายทุจริต อยู่ในระดับปานกลางพบว่าผลของการเบียดเบียนชีวิตสัตว์ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีอายุไม่ยืนยาว ($\bar{x}=1.28$) ด้านวจีทุจริต อยู่ในระดับมาก พบว่าเชื่อว่าการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่ทำให้ไม่สำเร็จต่อทุกเรื่อง ($\bar{x}=1.38$) ด้านมโนทุจริต อยู่ในระดับมาก พบว่า การทำบุญเป็นส่วนหนึ่งของการยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{x}=1.53$)

เปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระหว่างชายกับหญิง ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมที่แตกต่างกันซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1) ศึกษาทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านกายสุจริต อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การกระทำความดีนั้นย่อมได้รับผลดี ($\bar{x} = 1.57$) บุคคลงดเว้นจากการลักทรัพย์ผู้อื่นส่งผลสุขภาพสบายใจ ($\bar{x} = 1.55$) การทำบุญมากกว่าบาปส่งผลให้ชีวิตมีแต่ความสุข ($\bar{x} = 1.52$) การกระทำความดีเมื่อตายแล้วส่งผลให้เกิดในภพภูมิที่ดี ($\bar{x} = 1.47$) และสิ่งดีหรือไม่ดีที่เกิดขึ้นในชีวิตคนเราไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดขึ้นจากกรรม ($\bar{x} = 1.32$) ซึ่งสอดคล้องกับสารนิพนธ์ของ ยมนา ทองใบ (2550) เวนกรรมคือการกระทำของบุคคลนั้นในอดีตชาติที่ส่งผลร้ายสนองกลับคืนมาในชาตินี้คิดทำความเชื่อในสังคมไทยเชื่อว่ามนุษย์มีบุญกรรมในอดีตเป็นเครื่องกำหนดชะตาชีวิตให้เป็นไปถ้าเคยสร้างสมคุณงามความดีไว้ชีวิตก็จะสุขสบายมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองถ้าทำความชั่วไว้ชีวิตก็จะลำบากทุกขุมมีแต่ความทุกข์ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้เพราะเป็นไปตามผลแห่งบุญกรรมที่ได้ทำไว้ดังสำนวนไทยที่กล่าวไว้ว่ากรรมกงเกวียนสอดคล้องกับ พระพรหมโมลีวิลาศ ญาณวโร (2545 : 26) ชนกรรมกรรมส่งผลให้เกิดกรรมดีหรือกรรมชั่วส่งผลเกิดในทุคติ เป็นที่หน้าสังเกตว่าคนเราถ้าทำความดีเมื่อตายแล้วจะมาเกิดในภพภูมิที่ดี ถ้าทำความชั่วก็จะเกิดในภพภูมิที่ไม่ดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเปรม โอภาโส (2542) ว่าในคัมภีร์พระไตรปิฎกที่มีเรื่องศรัทธาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งความคิดความเชื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนทุกยุคทุกสมัยมาจนถึงปัจจุบันพบว่ามีความเชื่อโดยยึดมั่นในหลักการกระทำดีก็คือหลักศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้มุ่งไปที่มีความเชื่อหลักกรรมคือการกระทำดีทำชั่ว ผลของกรรมดีกรรมชั่ว

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านวจีสุจริต อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เชื่อว่าบุคคลที่งดเว้นการพูดจาหยาบคาย

ต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลดี ($\bar{x} = 1.53$) เชื่อว่าการนินทาว่าร้ายผู้อื่น จะต่อหน้าหรือลับหลังทำให้ผู้อื่นเจ็บช้ำน้ำใจส่งผลให้ไม่มีมิตรแท้ที่จะคบหาสมาคม ($\bar{x} = 1.42$) และงดเว้นจากการพูดจาเหลวไหลไร้สาระ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความเชื่อถือในคำพูด ($\bar{x} = 1.41$) ซึ่งสอดคล้องกับพระชาญชัย อธิปัญญา (2546 : 74-88) เจตนาที่จะพูดเรื่องเหลวไหลไร้สาระไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังทำให้ผู้ฟังเสียเวลารู้อิสร้าคาญผู้พูดมักขาดสติพูดเพ้อเจ้อไปตามใจ และสอดคล้องกับพระชาญชัย อธิปัญญา (2546:74-88) เจตนาที่จะโกหกเพื่อป้องกันตัวหรือหวังผลประโยชน์ใส่ตัวประสงคร้ายกับผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนโดยพิจารณาจากคำพูดอย่างไรเป็นคำพูดเท็จผลที่จะได้รับคือวิบากกรรม

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านโมสุจริต อยู่ในระดับมาก ได้แก่บุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่บนความเชื่อ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บิดามารดามีบุญคุณ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x} = 1.57$) ไม่คิดพยายาทปองร้ายผู้อื่นเป็นหนทางสู่ความเจริญ ($\bar{x} = 1.51$) เชื่อว่าเมื่อตายไปแล้วคนที่ทำชั่วย่อมจะต้องตกนรก ($\bar{x} = 1.50$) เชื่อว่าการทำดีจะให้ผลดีตอบแทนในชาติปัจจุบัน ($\bar{x} = 1.47$) เชื่อว่าคนที่ยอมรับเรื่องกรรมดีกรรมชั่วใช้ชีวิตอยู่บนความเชื่อย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x} = 1.43$) ความเชื่อเรื่องการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลส่งผลให้ผู้ล่วงลับไปแล้วสามารถรับได้ ($\bar{x} = 1.39$) บุคคลที่ไม่คิดคดโกงอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่นเพราะเกรงกลัวเวรกรรม ($\bar{x} = 1.39$) และความเชื่อเรื่องกรรมส่งผลให้ตัวบุคคลมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ($\bar{x} = 1.36$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทัสศรี สายรวมญาติ (2553) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความเชื่อในเรื่องของหลักกรรมและเข้าใจว่ากรรมหรือกฎแห่งกรรมหมายถึงการกระทำที่ดีทำชั่วได้ชั่วเป็นการกระทำของตนเองทั้งในชาตินี้และในอดีตชาติซึ่งผู้สูงอายุสามารถยอมรับกับผลที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อีกทั้งพยายามที่จะทำหรือใช้ชีวิตปัจจุบันด้วยการกระทำดีละเว้นความชั่วรวมทั้งทำบุญร่วมด้วย เพราะเชื่อว่าสามารถช่วยบรรเทากรรมที่ทำเอาไว้ได้และคาดหวังผลของการทำความดีในปัจจุบันจะช่วยส่งเสริมให้ในอนาคตมีชีวิตที่ดีขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

(2538) คนที่เชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ย่อมจะมีความรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะเกี่ยวกับการทำความดีและความชั่วที่ได้ทำเอาไว้ถ้าทำความชั่วไว้มากจะได้รับความรู้สึกเกิดความทุกข์ความเดือดร้อนใจตามา เกิดความไม่สบายใจกังวลใจรำคาญใจไม่สบายใจเกิดความเดือดร้อนใจตามาเกิดความเดือดร้อนว่าสิ่งที่เป็นคุณงามความดีเรายังไม่ได้กระทำแต่ทำสิ่งที่ชั่วสิ่งที่ไม่ดีส่วนในทางตรงกันข้ามถ้าทำความดีก็จะเกิดความปราโมทย์มีความอบอุ่นใจและทำให้เกิดความสุขความเจริญในชีวิตจิตใจก็จะอยู่ในระดับสวรรค์

และสอดคล้องกับสารนิพนธ์ของ ยมนา ทองใบ (2550) ความเชื่อในเรื่องการทำบุญทำบาปนี้เพื่อให้คนเกรงกลัวต่อบาปและหมั่นสร้างสมคุณงามความดีจึงทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์เพื่อให้คนเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมว่าถ้าทำความชั่วก็ต้องตกนรกซึ่งนรกหรือภูมิที่มีแต่ความทุกข์ทรมานมีแต่ความเจ็บปวดถ้าทำความดีก็จะได้ขึ้นสวรรค์ชั้นสวรรค์เป็นดินแดนที่มีแต่ความสุขความรื่นรมย์นรกสวรรค์จึงเป็นความเชื่อเกี่ยวกับดินแดนที่มนุษย์ต้องไปเกิดยังกลุ่มเหล่านี้หลังจากเสียชีวิตแล้วขึ้นอยู่กับว่าได้ทำบุญกันอย่างไรไว้สำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องนรกได้แก่ตกนรกทั้งเป็น ส่วนสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องสวรรค์ได้ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านกายทุจริตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผลของการเบียดเบียนชีวิตสัตว์ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีอายุไม่ยืนยาว ($\bar{x} = 1.28$) เชื่อว่าผู้ชายหรือผู้หญิงที่มีคู่แล้ว นอกใจไปมีคนอื่นผลแห่งกรรมทำให้มีผู้ปองร้าย ($\bar{x} = 1.26$) และบุคคลเกิดมาพิการหน้าตาอัปลักษณ์ ไม่ได้เป็นผลมาจากกรรม ($\bar{x} = 1.23$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของสุทศศรี สายรวมญาติ (2553) จะเห็นได้ว่า เรื่องของการรับรู้ในหลักกรรมนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่กล่าวเหมือนกันคือ เรื่องของการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทำให้ตนเองป่วยเป็นโรคต่างๆตามมา และเชื่อว่าเป็นเรื่องของเวรกรรมที่ตนเองต้องยอมรับ เพราะเป็นผลจากการกระทำของตนเอง ซึ่งผู้สูงอายุก็ส่วนใหญ่ยอมรับกับโรคที่ตนเองเป็นอยู่ตอนนี้ได้ และพยายามไม่เบียดเบียนสัตว์ และสอดคล้องกับ พระชาญชัย อธิปัญญา (2546 : 74-88) การมีเจตนาละเมิดในคุ้มครองของผู้อื่นทำให้เจ้าของเขาทุกข์ใจผลการประพฤติ

ผิดในกามไม่เพียงแต่สร้างความเดือดร้อนความทุกข์ใจให้เกิดขึ้นและทำให้คนในครอบครัวโดยเฉพาะลูกแล้วยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาอื่นๆในสังคมมีวิบากกรรมในชาติต่อไปทำให้ต้องไปเกิดในอบายภูมิ

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านวจีทุจริตอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เชื่อว่าการพูดจาหยาบคายต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณจะทำให้ไม่สำเร็จต่อทุกเรื่อง ($\bar{x} = 1.38$) การพูดจาเหลวไหลไร้สาระ ทำให้ผู้รู้ตำหนิส่งผลให้บุคคลนั้นไม่ได้รับความเชื่อถือในคำพูด ($\bar{x} = 1.35$) สอดคล้องกับพระชาญชัย อธิปัญญา (2546 : 74-88) พูดคำหยาบเจตนาพูดคำหยาบคายคำต่อคำ จาบจ้วง ข่มขู่ คุกคามให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเป็นการแสดงออกถึงความก้าวร้าวด้านวาจาและท่าทางทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ขาดความสุภาพเป็นกิริยาของคนพาล และสอดคล้องกับพระชาญชัย อธิปัญญา (2546 : 74-88) มีเจตนาพูดส่อเสียดเหน็บแนมกระทบกระเทือนถากถางเหยียดหยันให้ผู้อื่นเจ็บใจ ผลของการกระทำดังกล่าวเมื่อตายไปโอกาสที่จะเกิดในอบายภูมิมีสูงมาก หากเป็นเปรตจะมีปากวิปริต

ทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมด้านมโนทุจริตอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การทำบุญเป็นส่วนหนึ่งของการยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{x} = 1.53$) เชื่อว่าเพียงคิดอยากได้ทรัพย์สินผู้อื่นเอามาเป็นเจ้าของ ถือว่าเป็นบาปส่งผลให้จิตร้อนรุ่มไม่เป็นสุข ($\bar{x} = 1.48$) เชื่อว่าการอาฆาตจ้องแวงผู้อื่นด้วยอำนาจแห่งความโกรธส่งผลให้จิตใจร้อนรุ่มไม่เป็นสุข ($\bar{x} = 1.47$) คนที่อกตัญญูทำร้ายบิดามารดาเมื่อตายไปจะตกนรกเกิดเป็นเปรต ($\bar{x} = 1.47$) เชื่อว่าคนที่ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ เป็นเพียงเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ($\bar{x} = 1.43$) ความเชื่อเรื่องนรกเกิดจากความกลัวของมนุษย์ ($\bar{x} = 1.38$) ซึ่งสอดคล้องกับสารนิพนธ์ของ ยมนา ทองใบ (2550) ความเชื่อในเรื่องการทำบุญทำบาปนี้เพื่อให้คนเกรงกลัวต่อบาปและหมั่นสร้างสมคุณงามความดีจึงทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์เพื่อให้คนเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมว่าถ้าทำความชั่วมก็ต้องตกนรกซึ่งนรกหรือภูมิที่มีแต่ความทุกข์ทรมานมีแต่ความเจ็บปวดถ้าทำความดีก็จะได้ขึ้นสวรรค์ชั้นสวรรค์เป็นดินแดนที่มีแต่ความสุขความรื่นรมย์นรกสวรรค์จึงเป็นความเชื่อเกี่ยวกับดินแดนที่มนุษย์ต้องไปเกิดยังกลุ่มเหล่านี้

หลังจากเสียชีวิตแล้วขึ้นอยู่กับว่าได้ทำบุญกันอย่างไรไว้ ส่วนคนไทยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องนรกได้แก่คนนรกทั้ง เป็นส่วนสำคัญคนไทยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องสวรรค์ได้แก่ ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็นและสอดคล้องกับพระชาลยชัย อธิปัญญา (2546 : 74-88) การมีเจตนาเอาสิ่งของของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนและเจ้าของไม่อนุญาตมาเป็นของตนในการลักทรัพย์อย่าง หยาบๆที่เห็นได้ชัดเจนคือการปล้นการฉก การลักขโมยวิบาก กรรมทำให้มีความเดือดร้อนมาให้เห็นทันตา ทรัพย์ที่ได้มาก็ จะวิบัติไปอย่างรวดเร็วมีโอกาสที่จะไปเกิดอบายภูมิ หากเกิดเป็น คนหาทรัพย์มาได้ก็จะถูกคดโกงหรือมีเหตุให้ทรัพย์ของตน ต้องวิบัติ

2) เปรียบเทียบทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระหว่างชายกับหญิง ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติความเชื่อเรื่อง กรรม พบว่าทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรมระหว่างนักศึกษา เพศชายและนักศึกษาเพศหญิงมีระดับทัศนคติความเชื่อเรื่อง กรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัย ของชบา อ่อนนาค (2548) นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความเชื่อ เรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาในภาพรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิง มีความเชื่อมากกว่านักเรียนชาย และ สอดคล้องกับงานวิจัย พระนันทนันท พงษ์เชร(2555) พบว่า ความเชื่อบุญ บาป ในพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนครปฐมเมื่อจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล พบว่ารายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีความ เชื่อเรื่องบุญบาป ในพระพุทธศาสนาแตกต่างกันที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอย่างอื่นเช่น เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับผลการศึกษา ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครอง ขนาดของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง และ สถานภาพของครอบครัวมีความเชื่อเรื่องบุญบาปใน พระพุทธศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ผลงานการวิจัยของ พระภิกษุพล กตสาโร หงวนไธสง (2549) การเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน พบว่า นักเรียนมีความเชื่อเรื่องบุญและบาป โดยภาพรวมแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิง มีความเชื่อมากกว่านักเรียนชายทั้งเรื่องบุญและบาป

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการวิจัยเรื่องนี้กับกลุ่มบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ นักศึกษาเพื่อจะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงในเรื่องนี้เพิ่มขึ้น เพื่อ จะนำมาเป็นแนวทางการส่งเสริมเลื่อมใสศรัทธาใน พระพุทธศาสนา

2) ควรให้มีการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านต่างๆที่มีผล ต่อทัศนคติความเชื่อเรื่องกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการวิจัยความเชื่อเรื่อง กรรมในพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นกับกลุ่มประชากร อื่น ๆ ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ และประชาชน เพื่อ นำผลในภาพรวม มาปรับเป็นนโยบายในการปลูกฝัง จริยธรรมของตัวบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- บรรจบ บรรณรุจิ. (ม.ป.ป.).จิต มโน วิญญาณ . กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระชาลยชัย อธิปัญญา.(2546).กรรมและการเวียนว่ายตาย เกิด.กรุงเทพมหานคร:ออฟเซ็ท เพรส.
- พระเทพเวที. (ประยูรค์ ปยุตโต).(2543).พุทธศาสนาใน ฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวิสุทธิกวี. (พิจิตร ฐิตวณโณ). (2546). กฎแห่ง กรรม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: มหา มงกุฎราช วิทยาลัย.

พระราชสุทธินิยามมงคล. (จรัญฐิติธัมโม). (2539). กฎแห่ง
กรรมธรรมปฏิบัติ เล่ม 10 กรุงเทพมหานคร :
หอรัตนชัยการพิมพ์.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวัณโณ). (2551). กฎแห่ง
กรรม เล่มเกิดได้ ถ้าตายเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 11.
กรุงเทพมหานคร: กรีน-ปัญญาญาณ.

พระมหาเปรม โอภาโส. (2542). ศึกษาวิเคราะห์ศรัทธา
ของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาปรัชญาบัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (ม.ป.ป.). กรรม
และการเวียนว่ายตายเกิด. (ม.ป.ท.).

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2538.). พุทธธรรม.
พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:มหา จุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2545). เชื้อกรรม
รู้กรรม แก่กรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก จำกัด.

พระพรหมโมลีวิลาส ญาณวโร. (2545 : 26) กรรมที่ป็นเล่ม
ที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

พระเอมย์ เครือหวัง.(2552). ความเชื่อเรื่องกรรมใน
พระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาใน
โรงเรียนเมือง กระบี่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
กระบี่ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาวิทยาลัยาลัยธรรมศาสตร์.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2538). กรรมและนรก
สวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

ยมนา ทองใบ. (2550). การศึกษาสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับ
ความเชื่อ.(สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ริว จิตสัมผัส. (2553). ทำไมชีวิตต้องติดกรรม 1. กรุงเทพ:
สยามอินเตอร์บุ๊คส์.

สุทัสศรี สายรวมญาติ. (2553). อิทธิพลของความเชื่อเรื่อง
กรรมที่มีต่อชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา
ผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุ บ้าน บางแค. วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมวิทยา มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.